

FORUM

Szczekociny. PORUSZONA EDUKACJA

PODSUMOWANIE

Dodatek do „Echa Szczekocin”

Aleksandra Sączuk, prezeska Fundacji EFC, rozmawia z ekspertami programu *Uwaga na szkołę. Rozwiązania dla edukacji*: Alicją Pacewicz, Agnieszką Ciesielską, prof. Michałem Federowiczem, dr Grażyną Czwertwińską i dr Kingą Białek

Zbigniew Bryła, dyrektor Zespołu Szkół w Szczokocinach, otwiera dwudniowe rozmowy o edukacji

Warsztat o szkole kompetencji

Rozmowy o dobrych relacjach w szkole

Rozmowy o współpracy nauczycieli

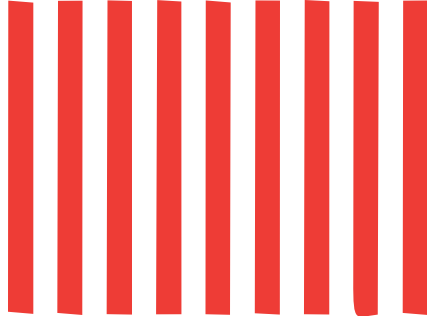
Wystąpienie Jacka Lipy, burmistrza Miasta i Gminy Szczokociny

Julia Makowska i Mateusz Malus, uczennica i uczeń Zespołu Szkół w Szczokocinach, witają uczestników forum

Uczestnicy i organizatorzy forum Szczokociny. Poruszona edukacja

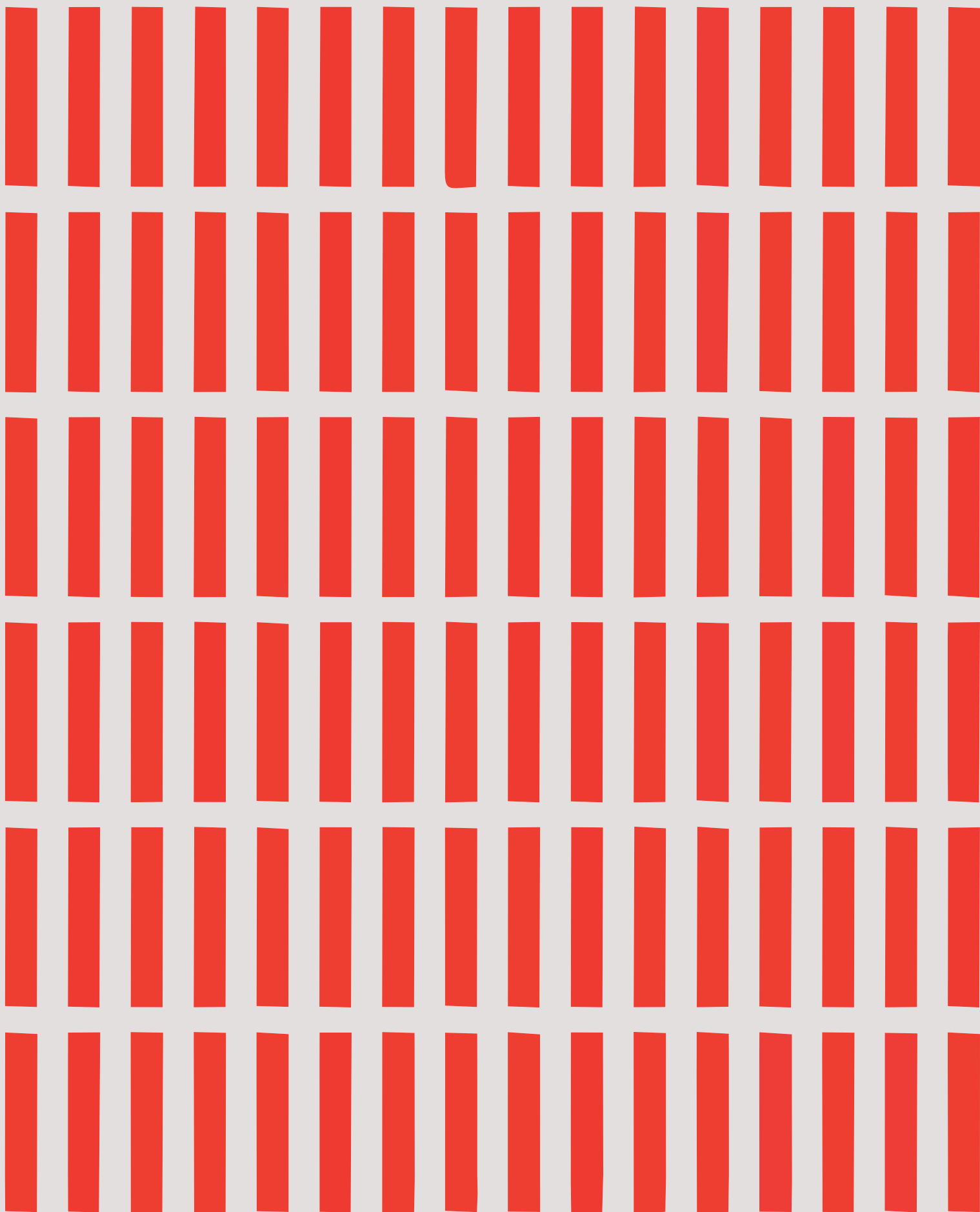
FORUM

Szczekociny.
PORUSZONA EDUKACJA

PODSUMOWANIE

Dodatek do „Echa Szczekocin”

Poruszona
edukacja

Wprowadzenie

Jeśli więc chcemy dokonać przebudowy młodzieży naszej, musimy przebudować szkołę naszą, musimy przebudować siebie, musimy nie tylko ciągle nieustannie poznawać naszą rzeczywistość i mówić o niej młodzieży naszej, musimy nie tylko ilustrować ją wykresami i statystykami, musimy nie tylko docierać do prawdy o naszej rzeczywistości, ale musimy prawdą tą nie w dotychczasowy, sporadyczny, przypadkowy i świąteczny, lecz w zorganizowany, przemyślany i planowy sposób przekształcać młodzież naszą i przekształcać środowisko, z którego młodzież ta pochodzi i w którym żyje.

Roman Czernecki, maszynopis wspomnień

Forum Szczekociny. Poruszona edukacja, które odbyło się 9 października 2021 roku w Zespole Szkół w Szczekocinach, było już trzecim tego typu wydarzeniem. Wzięło w nim udział ponad 150 osób. Poprzednie fora poświęcone były przyszłości Szczekocin, a także doświadczeniu wspólnoty. Szczekocińskie forum ma charakter cykliczny i wpisało się na stałe w kalendarz lokalnych wydarzeń i działań. W ciągu trzech lat, dzięki współpracy różnych osób i instytucji, udało się wypracować taką formułę rozmowy o najważniejszych sprawach dla Szczekocin i okolicy, która angażuje lokalną społeczność i pozwala na wspólnotowy namysł. Oznacza to, że chcemy razem mierzyć się z wyzwaniami, które stawia przed nami zarówno lokalna, jak i globalna rzeczywistość.

Edukacja w Szczekocinach jest sprawą kluczową. Decyduje i będzie decydowała o przyszłości miasta i gminy. Dobra edukacja to szansa na dobre życie, to stworzenie perspektyw dla młodych ludzi, a także szansa na rozwój miasta. Warto pamiętać, że edukacja jest doświadczeniem wspólnoty, dotyczy przecież wszystkich od wczesnego dzieciństwa, aż do wieku późnego i wszyscy też bierzemy za nią odpowiedzialność.

Edukacja w Szczekocinach jest sprawą kluczową. Decyduje i będzie decydowała o przyszłości miasta i gminy. Dobra edukacja to szansa na dobre życie, to stworzenie perspektyw dla młodych ludzi, a także szansa na rozwój miasta.

Edukacja szczekocińska stanowi także znakomite pole do działania i przemian. Nie mamy co prawda wpływu na zmiany systemowe, ale możemy oddolnie tworzyć własne standardy, dobre praktyki i rozwiązania dla edukacji. Wykorzystując siłę lokalności, możemy konstruować edukację na wysokim poziomie, odpowiadającą naszym oczekiwaniom i marzeniom o dobrej szkole.

Rozmowy podczas forum toczyły się pod hasłem „poruszonej edukacji”. Poruszoną edukację możemy rozumieć na różne sposoby. Po pierwsze, edukacja jest poruszona, bo zmienia się świat, w którym funkcjonujemy, a edukacja nie powinna stać w miejscu. Zawsze powinna być w drodze i w poszukiwaniu. W swojej historii Szczekociny mają ważny rozdział awangardowy – w tym mieście i okolicy urodzili się lub mieszkali wybitni twórcy awangardowi. Tutaj także Roman Czernecki tuż po zakończeniu wojny stworzył nowoczesną szkołę średnią, wyrastającą z poszukiwań nowego modelu szkoły w zmieniającej się rzeczywistości. Edukacja w Szczekocinach powinna czerpać z tych inspiracji – być w przedniej straży, wyznaczać nowe kierunki, odpowiadać na to, co dzieje się wokół. Po drugie, poruszenie określa kondycję dzisiejszej edukacji – zarówno w wymiarze lokalnym, jak i ogólnopolskim. Znajduje się ona w momencie przełomowych zmian spowodowanych likwidacją gimnazjów, wprowadzeniem nowej podstawy programowej, wyzwaniami wynikającymi z pandemii, sytuacją demograficzną czy też zmianą organu prowadzącego w przypadku Zespołu Szkół w Szczekocinach. Edukacja poruszona to – po trzecie – taka edukacja, która porusza, wywołuje emocje, zobowiązuje do wzięcia odpowiedzialności za nią, skłania do pogłębionego doświadczenia edukacyjnego.

Główne idee i cele, które przyświecały forum Szczekociny. Poruszona edukacja, obejmowały:

- wspólnotowe doświadczanie edukacji na terenie miasta i gminy Szczekociny,
- pokazanie znaczenia edukacji lokalnej dla miasta i gminy Szczekociny,
- budowanie sieci osób i instytucji chcących działać na rzecz szczekocińskiej edukacji,
- możliwość podzielenia się dobrymi praktykami, przedstawienia swojego pomysłu na edukację i przedyskutowania go z innymi,
- rozpoznanie wyzwań i problemów, przed którymi stoi edukacja w naszej okolicy oraz wypracowanie rozwiązań i pomysłów na przyszłość,
- zaangażowanie młodych ludzi w dyskusję o edukacji.

Trzecie szczekocińskie forum było w tym roku połączone z inauguracją projektu Edukacyjnej Fundacji im. Romana Czerneckiego *Uwaga na szkołę. Rozwiązania dla edukacji*, zakładającego szeroki namysł nad wyzwaniami w polskiej edukacji i poszukiwanie rozwiązań, które pozwalają na nie odpowiedzieć. W przeddzień forum, w związku z projektem Fundacji EFC, odbyły się konsultacje i warsztaty, do których zostali zaproszeni dyrektorzy, nauczyciele, samorządowcy i przedsiębiorcy, uczniowie, a także ich rodzice. Podczas rozmowy przy stolikach zastanawiano się nad szkołą dobrych relacji, kompetencji i wspólnoty nauczycieli. W ciągu dwóch dni Szczekociny stały się zatem „małym centrum” ważnych rozmów o edukacji – zarówno ogólnopolskiej, jak i szczekocińskiej.

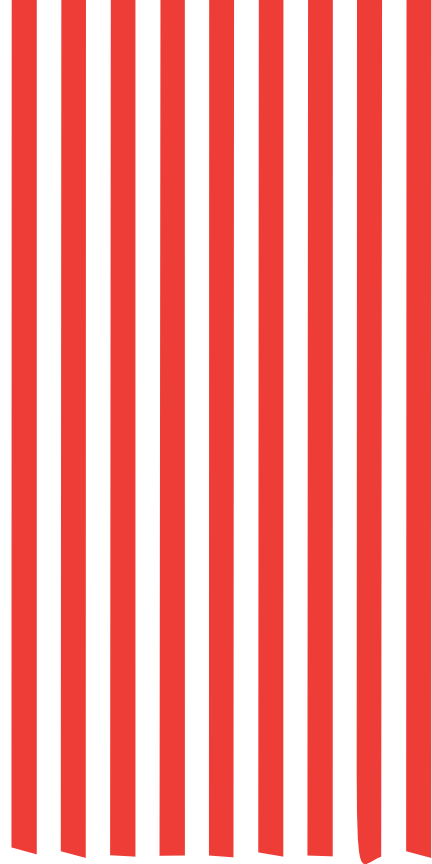
Forum składało się z czterech części: Wprowadzenia, Dobrych praktyk, Otwartej Przestrzeni Rozmowy o Edukacji oraz Spotkania w Kręgach (warsztatów ekologicznych, ogniska i pieczonek). Niniejszy dodatek do „Echa Szczekocin” prezentuje podsumowanie forum i składa się z dwóch głównych części. Pierwsza z nich zawiera rozpoznania, wnioski i głosy, jakie pojawiły się podczas dyskusji w ramach Otwartej Przestrzeni Rozmowy o Edukacji. Druga część gromadzi dobre praktyki, metody, pomysły, działania, które są realizowane przez instytucje i szkoły znajdujące się na terenie Gminy Szczekociny. Były one prezentowane podczas forum na stanowiskach poszczególnych podmiotów, a teraz ujęte w formie pisemnej mają służyć jako zbiór inspiracji, pomysłów i konkretnych rozwiązań edukacyjnych. Mamy nadzieję, że przedstawione przez nas podsumowanie forum – zarówno dobre praktyki, jak

i wnioski z dyskusji – pozwolą lepiej zobaczyć szczekocińską edukację i wypracować dobre rozwiązania na dziś i na przyszłość.

Nie byłoby forum *Szczekociny. Poruszona edukacja*, gdyby nie zaangażowanie wielu osób, którym należą się podziękowania za ich determinację, dobrą energię i współdziałanie. Do opracowania koncepcji forum i jego przeprowadzenia powołaliśmy kolektyw organizacyjny, który współtworzyli: Piotr Borkowski, Joanna Bożek, Natalia Cichecka, Elżbieta Drej, Grzegorz Dudała, Tomasz Gawroński, Mariusz Grzelka, ks. Jan Jagiełka, Agnieszka Kaczmarzyk, Ewa Ludynia, Julia Makowska, Agnieszka Pasierbińska-Bijak, Izabela Pięta, Ewelina Rolek, Mirosław Skrzypczyk, Grzegorz Sroka, Anna Wieczorek, Barbara Winiarska, Krystyna Wojciechowska, Ilona Zbroińska. Działania organizacyjne wspierała Fundacja Stocznia – w osobach Pawła Sielczaka i Jana Wiśniewskiego – a także Urszula Kuczyńska-Arciszewska z Fundacji EFC.

Trzecie szczekocińskie forum było w tym roku połączone z inauguracją projektu Edukacyjnej Fundacji im. Romana Czerneckiego *Uwaga na szkołę. Rozwiązania dla edukacji*, zakładającego szeroki namysł nad wyzwaniami w polskiej edukacji i poszukiwanie rozwiązań, które pozwalają na nie odpowiedzieć.

Organizatorami forum byli: Zespół Szkół w Szczekocinach, Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Średniej w Szczekocinach, Fundacja EFC. Patronat honorowy nad wydarzeniem objął Jacek Lipa, burmistrz Miasta i Gminy Szczekociny. Partnerami byli: Gmina Szczekociny, Fundacja Stocznia, Klaster Innowacji Społecznych, Przedszkole w Szczekocinach, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Szczekocinach, Społeczna Szkoła Podstawowa im. 8 Pułku Ułanów Księcia Józefa Poniatowskiego w Szczekocinach, Zespół Szkół Społecznych im. Jana Pawła II w Rokitnie, Zespół Szkół w Goleniowach, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, Rzymskokatolicka Parafia pw. św. Bartłomieja Apostoła, Ochotnicza Straż Pożarna oraz firma Borkomet. Partnerem medialnym było „Echo Szczekocin”.

OTWARTA
PRZESTRZEŃ
Rozmowy o **E**dukacji

Podczas tej części forum uczestnicy dyskutowali o problemach szczekocińskiej edukacji. Z tematów wypracowanych przez kolektyw organizacyjny, drogą głosowania zostały wybrane trzy zagadnienia: 1) zaangażowanie i aktywność młodych osób, 2) standardy szczekocińskiej edukacji, 3) współpraca szkoły z otoczeniem (instytucjami, stowarzyszeniami, środowiskiem lokalnym itp.). Rozmowy toczyły się w trzech kręgach i były moderowane przez członkinie i członków wspomnianego kolektywu: Agnieszkę Pasierbińską-Bijak i Ewelinę Rolek, Barbarę Winiarską i Agnieszkę Kaczmarzyk oraz Krystynę Wojciechowską i Grzegorza Srokę. W każdym kręgu omawiano wybrane wcześniej zagadnienia. Wyniki dyskusji przedstawiamy poniżej.

1. Zaangażowanie i aktywność młodych osób

Według uczestników dyskusji część młodzieży ze Szczekocin i okolic angażuje się w przedsięwzięcia, które ją interesują, które pozwalają rozwijać jej pasje i zainteresowania. Jednakże aktywnych osób jest dużo mniej niż tych, które nie angażują się w nic poza nauką i uczęszczaniem do szkoły. Jako przyczynę braku zaangażowania rozmówcy wskazali na przemęczenie młodych ludzi obszerną podstawą programową, nauką, pracami domowymi oraz obowiązkami, które muszą wykonywać po lekcjach w domu, przygotowując się do kolejnego dnia w szkole. Podkreślono również trudności w komunikacji pomiędzy Szczekocinami a pobliskimi miejscowościami, co uniemożliwia młodym ludziom dotarcie i udział w wydarzeniach organizowanych po południu w Szczekocinach. Wskazano na problem domu rodzinnego, który bardzo często nie motywuje młodzieży do jakiegokolwiek inicjatywy. Rodzice w wielu sprawach wyręczają młodych, aby ci mogli skupić się na nauce. Z drugiej strony sami rodzice często nie wykazują zaangażowania i nie są aktywni, taki przykład dają swoim dzieciom, od których trudno oczekiwać innej postawy.

Podczas dyskusji w grupach pojawił się zarzut dotyczący nieobecności młodych ludzi na wydarzeniach kulturalnych w Szczekocinach, choć są oni widoczni w przestrzeni miasta oraz w mediach społecznościowych. Podkreślono rolę nauczycieli, którzy swoim przykładem powinni zachęcać uczniów do takiej formy aktywności oraz przekazywać im informacje na temat inicjatyw kulturalnych w mieście. Warto tu przytoczyć parafrazę innej opinii:

Nie zgadzam się z tym. Młode osoby mocno angażują się w życie Szczekocin. Są obecne na wydarzeniach, spotkaniach – jednak tylko na takich, które je interesują. Trzeba pamiętać, że mamy XXI wiek, więc musimy wyjść młodzieży naprzeciw, nadążać za trendami oraz mówić jej językiem. Do

pewnych decyzji i doświadczeń trzeba dojrzeć, zatem należy dać młodym szansę. W Szczekocinach to właśnie edukacja jest jedynym obszarem, który może zmieniać świat. Być może pomocy trzeba szukać w systemie i tam zacząć zmianę.

Ważnym zagadnieniem, które poruszyli uczestnicy dyskusji, była nieumiejętność odkrywania swoich pasji wśród młodzieży oraz próba odpowiedzi na pytanie: „Jak odkryć w sobie pasję?”. Rozmówcy zwrócili uwagę na konieczność umożliwienia dziecku już od najmłodszych lat odkrywania w sobie zainteresowań poprzez jego udział w konkretnych zajęciach, rozrywkach (np. jazda konna, sztuki walki, gra na instrumencie muzycznym itp.). Dużą rolę w tym procesie powinni odegrać rodzice, którzy jako pierwsi odkrywają dzieciom świat.

Zauważono problem z brakiem wsparcia dla młodych ludzi ze strony nauczycieli czy rodziców w rozwijaniu ich aktywności i zaangażowania w różne inicjatywy. Kiedy mały człowiek zaczyna edukację, jest pełen pomysłów, ma mnóstwo pytań i gotowości do poszukiwań odpowiedzi na nie. Po kilku latach szkolnej edukacji jego ciekawość świata gdzieś znika. Według rozmówców inicjatywę u młodych ludzi zabijają obszerne programy nauczania, uczenie „pod egzamin”, realizowanie przez szkołę celów wytyczonych przez Ministerstwo, przestarzałe sposoby prowadzenia zajęć. Na aktywność młodzieży wpływ ma także środowisko – jego bierność i brak gotowości do działań obywatelskich.

Ważnym zagadnieniem, które poruszyli uczestnicy dyskusji, była nieumiejętność odkrywania swoich pasji wśród młodzieży oraz próba odpowiedzi na pytanie: „Jak odkryć w sobie pasję?”.

Uczestnicy dyskusji podkreślili ważną rolę szkoły w budowaniu aktywnej postawy dzieci i młodzieży. Zaangażowanie uczniów trzeba budować podczas lekcji, które powinny dać młodym ludziom szansę na ich aktywność, głos i działanie. Należy ograniczyć podawczy sposób przekazywania wiedzy na rzecz pracy w grupach i metody projektu. Dzięki tym narzędziom uczeń buduje swoją pewność siebie, kształtuje umiejętność wyrażania swojej opinii, uczy się dyskusji, przetłumacza nieśmiałość, dostrzega walory zaangażowania się w życie klasy, szkoły, społeczeństwa. Zaspakają potrzebę uznania i szacunku.

Ważny w takiej edukacji jest nauczyciel z pasją, który potrafi nią zarazić młodzież. Z drugiej strony potrzebna jest gotowość uczniów do przełamywania swojej bierności, do rozwijania pasji, zaangażowania i do przyjęcia zaproszenia do działania.

Rozmówcy zwrócili uwagę na ważną rolę dodatkowych kół zainteresowań, na zajęcia których przychodzą osoby zainteresowane danym tematem. Dobrą praktyką mogłaby być rozmowa z młodzieżą. Zapytanie młodych: „Co was interesuje?” (może w formie ankiety lub na spotkaniu) mogłoby pomóc w zorganizowaniu chociaż kilku wydarzeń na terenie Gminy Szczekociny, które odpowiadałyby ich oczekiwaniom. Może udałoby się w ten sposób zachęcić młodzież również do pomocy w organizacji takiego wydarzenia?

Dobrym sposobem na aktywizację młodych ludzi i rozbudzanie ich poczucia odpowiedzialności za siebie i szkołę jest możliwość tworzenia i realizowania szkolnych budżetów partycypacyjnych. Taka forma wsparcia aktywności uczniów istnieje w Zespole Szkół w Szczekocinach dzięki współpracy z Edukacyjną Fundacją im. Romana Czerneckiego. Uczniowie mogą zagospodarować niewielki budżet na własne działania w przestrzeni szkolnej. Realizację projektów młodzieży umożliwiają również tzw. małe granty oferowane przez „Miejsce aktywności młodych”. Warto podtrzymywać i rozwijać tego rodzaju inicjatywy, ponieważ uczą one młodych ludzi pracy metodą projektu, zachęcają do zmieniania rzeczywistości wokół siebie, a także czynią odpowiedzialnymi.

Istotna wydaje się też działalność samorządów uczniowskich, które mogą być znakomitym poligonem faktycznego zaangażowania, samodzielności i sprawczości uczniów. Praca samorządów powinna być wspierana przez dyrekcję, nauczycieli i rodziców – tak aby ich wpływ na życie szkoły był rzeczywisty, a ich głos miał znaczenie.

W czasie dyskusji w grupach pojawiła się sugestia wprowadzenia do szkół tutoringu – umożliwienia uczniowi wyboru nauczyciela, z którym mógłby rozmawiać na ważne, dręczące go tematy, który jako mentor mógłby wspierać jego rozwój i pomóc mu w poszukiwaniach edukacyjnych oraz dalszych wyborach.

Podobny pomysł zrodził się w związku ze środowiskiem lokalnym. Rozmówcy uznali za dobre rozwiązanie znalezienie w przestrzeni Szczekocin lidera (liderów), który swoimi zainteresowaniami, swoją osobowością

przyciągnąłby młode osoby na organizowane w społeczności wydarzenia. Taka osoba mogłaby stać się ich wzorem do naśladowania, kimś, kto potrafi „poruszyć tłumy” i zaktywizować młodych ludzi również podczas przygotowań niektórych przedsięwzięć. Pomogłoby to im nabrać pewności siebie oraz pozbyć się strachu, który przeszkadza w podjęciu odpowiedzialności. Obecność lidera zwiększa także motywację innych.

Zdaniem rozmówców szkoła powinna stwarzać przestrzeń do międzypokoleniowych spotkań i dyskusji, takich jak np. forum. Dzięki takim formom młodzież zyskuje szerszą perspektywę postrzegania swojego życia i świata. Słuchanie innych, czasem starszych i bardziej doświadczonych ludzi, pomaga w ukierunkowaniu siebie. Z kolei spotkania z ludźmi z innych środowisk czy szkół uczą, rozwijają i inspirują do zaangażowania się oraz bycia aktywnym w swoim środowisku.

Poważnym problemem, który pojawił się w dyskusji, jest nieumiejętność osób starszych, w tym także nauczycieli, do prowadzenia dobrej rozmowy, dyskusji z młodzieżą. Dorośli, zarówno rodzice, jak i nauczyciele, powinni zaprzestać postrzegania siebie jako „wiedzących lepiej” i okazać młodym więcej zaufania. To pokolenie, które lepiej rozumie współczesny świat, pewniej się w nim porusza, potrafi wymyślić zaskakujące i często lepsze rozwiązania. Ważne jest otwarcie się na problemy dzieci i młodzieży, na ich oczekiwania i marzenia, a także słuchanie tego, o czym mówią oraz pozwolenie im na działanie i doświadczenie poczucia sprawczości. Potrzebują oni wsparcia dorosłych:

Jestem uczniem. Pytacie, jak nam pomóc? Potrzebujemy wsparcia ze strony nauczycieli, rodziców i innych dorosłych. Potrzebujemy pomocy podczas budowania poczucia naszej wartości. Też popełniamy błędy, ale nie chcemy, żeby te błędy były nam wypominane do końca życia. Nie chcemy być na ich podstawie szufladkowani. Musimy próbować, smakować różnych rzeczy, żeby odkryć to, co nas interesuje. Chciałbym, żeby nauczyciele mówili mi: „Tu jest błąd, popracuj nad tym, dasz radę”.

Wzmacnianie u dziecka poczucia wiary w siebie i swoje możliwości to najpierw rola rodziców, którzy powinni pamiętać o wychowaniu, wspieraniu swoich dzieci i przede wszystkim spędzaniu z nimi czasu. Ważne, by nauczyciele rozmawiali z rodzicami i wspólnie rozwiązywali uczniowskie problemy. Rodzice oraz nauczyciele powinni starać się traktować młodzież po partnersku, co pomoże wychować silnych i angażujących się dorosłych.

Nie potrafimy rozmawiać z młodymi ludźmi. Młodzi są niedoceniani. Wytykamy im błędy, nie chwalimy, ciągle

upominamy. Dlatego młodzi tracą zainteresowanie. Jeśli będziemy traktować ich jak pełnoprawnych członków naszych rodzin i wspólnot, wtedy młodzi sami przyjdą i powiedzą, czego chcą, czym się interesują, poproszą o pomoc.

Podczas dyskusji w grupach rozmówcy podkreślili wagę obustronnego zaufania pomiędzy młodszym i starszym pokoleniem, bez którego żadna forma aktywności nie jest możliwa. Zwrócili też uwagę na to, że nie można czekać, aż coś samo się zmieni. Potrzebne są oddolne działania i stopniowe zmienianie naszej lokalnej rzeczywistości.

2. Standardy szczekocińskiej edukacji

W tej części dyskusji uczestnicy forum puścili wodze fantazji i próbowali stworzyć wizję szkoły marzeń. Rozmawiali także o standardach edukacji w Szczekocinach, sygnalizując swoje oczekiwania i proponując zmiany.

Według rozmówców szkoła marzeń to ta, do której uczeń idzie z radością, nie z przymusu. Szkoła marzeń wita wszystkich z uśmiechem, realizuje podstawę programową efektywnie i w ciekawy sposób, pielęgnuje i rozwija pasje oraz zainteresowania swoich uczniów, oferując im liczne koła zainteresowań i zajęcia sportowe. Uczy tego, co jest w życiu potrzebne, ale jest również otwarta na treści atrakcyjne dla młodych ludzi. Pozwala uczniom dostrzec celowość uczenia się, pokazując zastosowanie wiedzy w życiu codziennym.

Szkoła marzeń daje podstawy ogólne, mocne fundamenty, na których można budować solidną konstrukcję. Dopiero po postawieniu fundamentów poszerza wspólnie z uczniami kręgi zainteresowań. Pomaga uczniom odkryć ich mocne strony. Szkoła marzeń pozwala rozbudzić w ser-

cach młodych ludzi pasję i powołanie, co jest kluczowe w budowaniu szczęścia.

Nauczyciele w szkole marzeń są przepelnieni pasją. Stali się nauczycielami, ponieważ poczuli do tego powołanie. Kochają swoją pracę, która jest nieodłączną częścią ich życia. Dzięki takiej postawie grona pedagogicznego w szkole marzeń każdy uczeń jest ważny i czuje się w niej dobrze. Jest szanowany, rozumiany, traktowany po partnersku. Szkoła marzeń jest otwarta na oryginalność, inność. Uczy odpowiedzialności, tolerancji, wzajemnego szacunku, dobrej komunikacji. Daje uczniom wsparcie i pomaga im spełniać się w życiu.

Szkoła marzeń dba również o szeroko pojęty dobrostan zatrudnionych w niej osób. W trosce o nauczycieli zapewnia im wszystkim zabezpieczenie finansowe poprzez dobrą płacę i odpowiednie warunki pracy. Nauczyciele pracują z aktywnymi i chętnymi do działań uczniami, czują wsparcie organu prowadzącego, rodziców uczniów i lokalnego środowiska, którzy doceniają ich zaangażowanie i poszukiwania. W szkole marzeń dużą rolę odgrywają również

rodzice, którzy aktywnie uczestniczą w doświadczeniu edukacji swoich dzieci.

Taka szkoła to przyjazne miejsce pod względem przestrzeni, umebrowania, ustawienia ławek, wyposażenia. Zapewnia bezpieczeństwo w kwestiach transportu, wyżywienia, noclegu, bazy sportowej.

Wychodząc od wizji szkoły marzeń, podczas dyskusji o standardach szczekocińskiej edukacji uczestnicy forum zwrócili uwagę na kilka problemów. Często są to problemy dotyczące większość szkół w Polsce.

Jako ważny cel edukacji wskazywano kształtowanie kompetencji miękkich, jak np. umiejętność rozmowy, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, współpraca i otwartość, solidarność i empatia.

Pierwszy z nich to relacje w szkole. Zdaniem rozmówców konieczna jest większa integracja środowiska nauczycielskiego i uczniowskiego. Młodzi uczestnicy dyskusji oczekują od nauczycieli postawy przyjaźni, otwartości na ich pomysły i propozycje, brania pod uwagę ich zdania w danej sprawie. Nie podoba im się sytuacja, w której nauczyciel narzuca im swoje zdanie i trzeba mu się podporządkować.

Jako ważny cel edukacji wskazywano kształtowanie

kompetencji miękkich, jak np. umiejętność rozmowy, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, współpraca i otwartość, solidarność i empatia.

W dyskusji podkreślano także istotne znaczenie wsparcia pedagogiczno-psychologicznego skierowanego do uczniów, które powinno być szkolnym standardem. Konieczność dostępności profesjonalnej pomocy specjalistów uświadomił zwłaszcza okres pandemii, podczas którego obserwujemy wzrost problemów ze zdrowiem psychicznym, m.in. stanów depresji.

Kolejnym tematem, który omawiali rozmówcy, były zajęcia pozalekcyjne proponowane uczniom. Podkreślono, że są to głównie zajęcia rozwijające wiedzę i umiejętności z przedmiotów nauczania. Brak jest w ofercie zajęć niezwiązanych bezpośrednio z edukacją, np. koła fotograficznego, malarskiego, turystycznego itp. Młodzi uczestnicy dyskusji wyrazili również chęć pracy na rzecz osób starszych, np. uczenia ich obsługi komputera czy języka angielskiego. Ich zdaniem ucząc innych, sami nauczyliby się więcej. Taka forma zajęć umożliwiłaby jednocześnie lepsze wzajemne poznanie się pokoleń.

Pojawił się również wątek edukacji artystycznej wśród młodych ludzi. Zauważono, że obecnie przedmioty artystyczne odgrywają w szkole marginalną rolę, a przecież to właśnie edukacja artystyczna wyposaża człowieka w różnego rodzaju kompetencje. Badania pokazują, że człowiek

aktywny fizycznie i artystycznie lepiej uczy się matematyki czy innych przedmiotów ścisłych, ma lepszy nastrój i większą energię do działania. Dlatego też edukacja artystyczna powinna odgrywać większą rolę w naszych szkołach i w środowisku lokalnym. Wspomniano Orkiestrę Dętą w Szczekocinach, do której kiedyś należeli młodzi uczestnicy rozmów. Chętnie zasililiby jej szeregi na nowo, gdyby orkiestra została reaktywowana. Problemem wydaje się brak wykwalifikowanej osoby do prowadzenia orkiestry.

Bardzo ważną kwestią, która pojawiła się podczas dyskusji, było uczenie się. Rozmówcy dostrzegli problem „uczenia pod egzamin”, z którym wiążą się tradycyjne narzędzia edukacji takie jak: praca domowa, oceny, czy też utrwalanie wiadomości poprzez naukę własną w domu, co zabiera dużo czasu. Wszyscy dyskutujący zgodzili się co do tego, że szkoła powinna się zmienić i bardziej niż dotychczas przygotowywać młodych ludzi do życia we współczesnym świecie – „Mniej teorii, więcej praktyki w szkołach”.

Szkoła marzeń to praktyka, nie teoria. Kiedy zamykam oczy, nie widzę w tej szkole ławek. Nauka przekazywana jest przez doświadczanie, atmosfera jest swobodna. W szkole zajmujemy się wszystkimi trudnymi i nowymi zagadnieniami, w domu jedynie to utrwalamy. Wszyscy starają się, aby szkoła została w szkole, a nie była codziennie przenoszona do domu rodzinnego.

Uczestnicy dyskusji poświęcili także czas na omówienie tematu przygotowania uczniów do zawodu i wyrażenie swoich oczekiwań w tej kwestii:

Mysząc o szkole branżowej jako o szkole marzeń, widzę szkołę pełną dobrych praktyk. Zajęć i innych

aktywności, które pozwolą zdobyć rzetelną i odpowiednią wiedzę praktyczną. Każdy z uczniów zna dobrze przynajmniej jeden język obcy i idąc do pracy, wie czego się od niego będzie wymagać. Nie boi się, ponieważ jest pewien, że sprosta tym wymaganiom.

Według rozmówców ważnym ogniwem w procesie przemian w edukacji są rodzice. Dopóki nie zrozumieją oni konieczności wprowadzenia zmian w szkołach, trudno będzie te zmiany wprowadzić. To rodzice oczekują ocen, prac domowych oraz kartkówki i sprawdzianów. Należy umożliwić im poznanie alternatywnych sposobów nauczania i weryfikacji wiedzy. Warto przytoczyć prośbę jednego z rozmówców, która wybrzmiała w dyskusji: „Rodzice, nie zabijajcie pasji u dzieci tylko dlatego, że ważniejsze są dobre oceny ze wszystkich przedmiotów!”.

Pojawił się również wątek edukacji artystycznej wśród młodych ludzi. Zauważono, że obecnie przedmioty artystyczne odgrywają w szkole marginalną rolę, a przecież to właśnie edukacja artystyczna wyposaża człowieka w różnego rodzaju kompetencje.

Uczestnicy dyskusji zgodzili się z tym, że aby nauka przynosiła oczekiwane efekty, młody człowiek musi

podjąć wysiłek i zaangażować się w zdobywanie wiedzy. We współczesnym systemie edukacji jest to „przepustka” na wymarzone studia wyższe oraz do zdobycia wymarzonego zawodu. Warto może pomyśleć o ukierunkowaniu uczniów już na etapie szkoły podstawowej. Dzięki temu rozwijałoby oni zainteresowania, z którymi wiążą swoją przyszłość. Z pozostałych przedmiotów zdobywaliby jedynie wiedzę ogólną.

Dyskusja o standardach szczekocińskiej edukacji pozwoliła zauważyć potrzebę zmian w szkole. Dotyczą one różnych aspektów szkolnego życia. Trzeba pamiętać, że to długi i trudny proces. Powinni w nim uczestniczyć nauczyciele oraz uczniowie i ich rodzice przy wsparciu lokalnego środowiska. W tym procesie konieczna jest współpraca i współdziałanie. Głównym beneficjentem działań edukacyjnych są dzieci i młodzież, zatem należy pamiętać, żeby usłyszeć także ich głos.

Rozmówcy zwrócili również uwagę na to, że edukacja nie jest związana tylko ze szkołą, ale współtworzą ją także inne podmioty działające na terenie miasta i gminy. Standardem szczekocińskiej edukacji powinna być jej ciągłość i możliwość jej kontynuowania przez całe życie. Propozycja ta zakłada, że z doświadczenia edukacyjnego mogliby skorzystać wszyscy niezależnie od wieku, a oferta edukacyjna (szeroko pojęta) byłaby różnorodna, atrakcyjna i skierowana do różnych grup odbiorczych. Taki postulat można zrealizować dzięki współpracy wszystkich podmiotów zajmujących się edukacją, takich jak: szkoły, kościoły, biblioteka, ośrodki kultury, kluby sportowe, stowarzyszenia, straż pożarna, które będą uzupełniały oferty swoich działań edukacyjnych, współdziałały ze sobą i tym samym zbudują holistyczny model szczekocińskiej edukacji. Warto przy tym pamiętać o powiązaniu jej z miejscem, w którym się odbywa i wykorzystaniu lokalnego potencjału w działaniach edukacyjnych. Łączenie edukacji z lokalnością może przyczynić się do budowania poczucia przynależności do wspólnoty i odkrywania własnej tożsamości.

3. Współpraca szkoły z otoczeniem (instytucjami, stowarzyszeniami, środowiskiem lokalnym itp.)

Ostatnia część dyskusji w grupach poświęcona była ocenie współpracy szkół z terenu naszej gminy ze środowiskiem lokalnym. Próbowano również znaleźć odpowiedź na pytanie, w jaki sposób społeczność lokalna, organizacje, stowarzyszenia i instytucje działające na terenie Gminy Szczekociny mogą włączyć się w tworzenie dobrej edukacji w naszym mieście i okolicy.

Uczestnicy rozmów pozytywnie ocenili współpracę mię-

dzy szkołami i otoczeniem. Zauważyli jednak, że najczęściej ogranicza się ona do uczestnictwa w wydarzeniach (np. imprezach okolicznościowych, konkursach, wystawach, spotkaniach) organizowanych przez innych. Niewiele jest przedsięwzięć organizowanych we współpracy, włączających do współdziałania kilka podmiotów. Forum jest przykładem takiej inicjatywy, wartej kontynuowania. Pojawiły się głosy surowo oceniające tę sytuację:

Zauważyłam, że my nie współpracujemy ze szkołami i innymi organizacjami, my RYWALIZUJEMY. Prześcigamy się, żeby pokazać kto jest lepszy. Każdy z kierowników jednostek i stowarzyszeń chce się wykazać, pokazać, dostać dyplom w podziękowaniu. Czy to jest ważne? Gdzie w tym wszystkim jest drugi człowiek? Drugi, młody człowiek, którego powinniśmy wspierać i dbać o jego edukację.

Zwrócono także uwagę na brak współpracy z sąsiednimi gminami. Jest ona zdaniem dyskutantów niezbędna. Pojawiły się propozycje różnych form współpracy, np.:

- nawiązanie kontaktów ze szkołami spoza gminy, także z dalekich, ale podobnych miejscowości i udział w tzw. wizytach studyjnych;
- wyjazdy zagraniczne – wymiany uczniów w ramach różnych programów edukacyjnych, np. Erasmus, praktyki zagraniczne;
- organizowanie ekspedycji jako ciekawej formy współpracy z ludźmi i instytucjami spoza terenu gminy.

Zauważyłam, że my nie współpracujemy ze szkołami i innymi organizacjami, my RYWALIZUJEMY. Prześcigamy się, żeby pokazać kto jest lepszy. Każdy z kierowników jednostek i stowarzyszeń chce się wykazać, pokazać, dostać dyplom w podziękowaniu. Czy to jest ważne?

W rozmowach w grupach poruszono także temat współpracy szkół z zakładami pracy na terenie miasta. Jeszcze do niedawna takiej współpracy nie było, zwłaszcza z prywatnymi przedsiębiorcami, ale na szczęście sytuacja się poprawia i warto zadbać o to, by współpraca w tej przestrzeni była jak najbardziej efektywna. Zdaniem rozmówców zaowocuje ona większą kreatywnością młodych ludzi. Będą mieli okazję sprawdzić, czy

dane miejsce pracy ich interesuje, dowiedzieć się, co należy do obowiązków pracownika na danym stanowisku, jakie są potrzeby rynku. Zapraszanie do szkół ludzi, którzy zrobili karierę i osiągnęli sukces zawodowy może być dla młodych ludzi dobrą lekcją cennych wskazówek dotyczących ich własnej ścieżki zawodowej. Opowieść o kształtowaniu charakteru, pracowitości, wytrwałości i sile ducha może być namacalnym przykładem, że warto w życiu mieć marzenia i je spełniać. Ta współpraca pozwoli realizować dążenia młodych ludzi.

Podkreślono ważną rolę firm i osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie naszej gminy, które mogą pomóc szkołom w planowaniu szkolnictwa zawodowego. Mogą podpowiedzieć, na jakich kompetencjach im zależy, jakich pracowników potrzebują. Ważne jest to, aby szkoły i przedsiębiorcy wzajemnie wspierali się w działaniach mających na celu edukację młodego pokolenia.

W jednej z grup dyskusyjnych zwrócono uwagę na brak osoby, która integrowałaby młodzież z gminą. Młodzi rozmówcy przedstawili pomysł stworzenia w Gminie Szczekociny Młodzieżowej Rady Miejskiej. Wybrani przez młodzież radni reprezentowaliby jej interesy i mieliby możliwość zabrania głosu w dyskusji oraz udziału w decyzjach i działaniach gminy. Taka forma pracy w Radzie przełamywałaby lody między star-

szymi i młodzieżą. Młodzi ludzie zaś czuliby się odpowiedzialni za swoją miejscowość, stawaliby się bardziej wrażliwi na potrzeby innych, rozwijałoby nowe umiejętności i zaangażowanie w życie społeczne. Zdaniem młodzieży dyskutującej w tej grupie nagradzanie za podejmowanie dodatkowej działalności znacznie podniosłoby poziom zaangażowania ludzi.

Temat aktywności młodych wybrzmiał również podczas rozmowy o wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez różne podmioty na terenie Gminy Szczekociny. Pojawiła się propozycja zapraszania młodzieży do współtworzenia wydarzeń lokalnych przez ich organizatorów. Podkreślano jednocześnie konieczność

Podkreślono ważną rolę firm i osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie naszej gminy, które mogą pomóc szkołom w planowaniu szkolnictwa zawodowego. Mogą podpowiedzieć, na jakich kompetencjach im zależy, jakich pracowników potrzebują.

tworzenia przy tym przestrzeni do dyskusji, rozmowy o zainteresowaniach młodych ludzi, traktowania ich po partnersku i wzajemnego szacunku. Dostrzeżenie potencjału młodych ludzi, otwartość na ich pomysły, zwrócenie uwagi na atrakcyjność wydarzenia może zachęcić ich do aktywności. W zmieniającym się świecie warto uczyć się od siebie wzajemnie i zapraszać się wzajemnie do wspólnych działań.

Rozmówcy zgodnie stwierdzili, że organizowanie i udział w wydarzeniach kulturalnych mogą być wspaniałą formą edukacji. Zauważyli jednak problem w komunikacji i przekazywaniu informacji:

Chciałbym zaprosić swoich pracowników z rodzinami, swoich praktykantów czy znajomych na wydarzenia, np. do biblioteki w Szczekocinach. Niestety, zawsze dowiaduję się o danym wydarzeniu już po fakcie. Widzę ładne zdjęcia i niestety, wciąż te same twarze. Zastanawiam się, w jaki sposób organizacje mogą rozpropagować swoją działalność, aby docierać do większej liczby osób. Bez tego trudno jest mówić o jakiegokolwiek edukacji ludzi młodych. Młodzi nie wiedzą o 80% wydarzeń, które się odbywają.

Wśród propozycji rozwiązania problemu odpowiedniej i nowoczesnej promocji wydarzeń kultu-

ralnych pojawiły się: wyjście poza plakaty, które zdaniem części rozmówców nie przynoszą skutku, zaproszenia indywidualne, reklama w mediach społecznościowych, współpraca z Urzędem Miasta i Gminy, współpraca z parafiami oraz lokalnymi (w tym powiatowymi) mediami.

Wszyscy rozmówcy wskazywali na konieczność współpracy szkół z otoczeniem. Jej pozytywne efekty są nie do przecenienia w edukacji uczniów, począwszy od przełamywania nieśmiałości, zdobywania nowych umiejętności, takich jak np. umiejętność międzypokoleniowej dyskusji, aż po zwiększenie kompetencji społecznych i poczucia odpowiedzialności za własną miejscowość.

Opracowali: Agnieszka Kaczmarzyk, Agnieszka Pasierbińska-Bijak, Ewelina Rolek, Mirosław Skrzypczyk, Grzegorz Sroka, Anna Wieczorek, Barbara Winiarska, Krystyna Wojciechowska

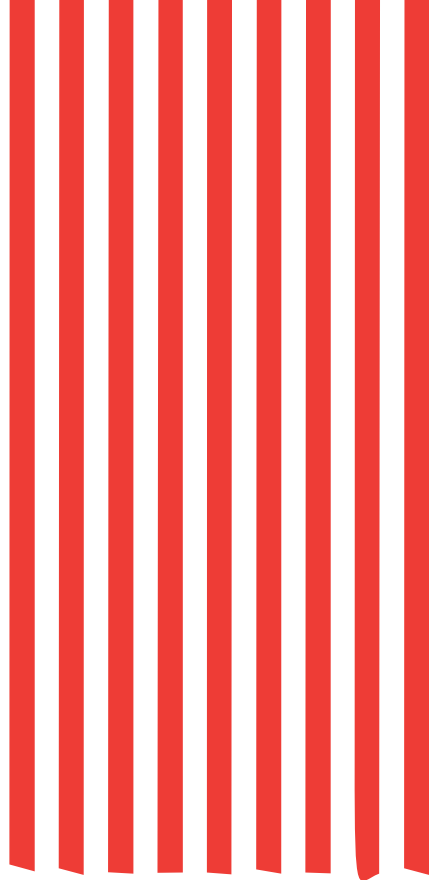

FOTORELACJA

FOTORELACJA

DOBRE
praktyki

Pierwsza część forum *Szczekociny. Poruszona edukacja* nosiła nazwę *Dobre praktyki*. Dobra praktyka jest najczęściej rozumiana jako działanie, które przynosi konkretne i pozytywne rezultaty oraz ma zwykle charakter innowacyjny. Przyjmuje się, że jest ona trwała i powtarzalna oraz możliwa do realizowania w podobnych warunkach w innym miejscu lub przez inne podmioty.

Dobre praktyki to narzędzie mające duże znaczenie w doskonaleniu różnych dziedzin życia gospodarczego i społecznego – umożliwia wzbogacenie swojej wiedzy poprzez wykorzystanie doświadczenia innych.

Dobre praktyki znajdują szerokie zastosowanie również w przestrzeni edukacji, gdzie rozumiane są jako różnorodne działania nauczycieli i dyrektorów szkół, które służą kształtowaniu postaw twórczych i kompetencji kluczowych uczniów. Działania będące dobrymi praktykami są realizowane na lekcjach lub na zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych. Bardzo często charakteryzuje je stosowanie różnorodnych metod i form pracy, a dodatkową wartością jest współpraca nauczycieli, instytucji i środowiska lokalnego.

Na terenie Gminy Szczekociny funkcjonuje Przedszkole i pięć szkół: Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Szczekocinach, Społeczna Szkoła Podstawowa im. 8 Pułku Ułanów Księcia Józefa Poniatowskiego w Szczekocinach, Zespół Szkół Społecznych im. Jana Pawła II w Rokitnie, Zespół Szkół w Goleniowach oraz Zespół Szkół w Szczekocinach. Nie wolno zapomnieć, że nie tylko placówki szkolne zajmują się edukacją. Takie działania, mające na celu wszechstronny rozwój dzieci, młodzieży i dorosłych, podejmują także inne instytucje działające w naszej okolicy. Każ-

da z nich ma swoje dobre praktyki edukacyjne, o których często nie wiedzą pozostałe. Jednym z celów forum *Szczekociny. Poruszona edukacja* było sieciowanie i nawiązanie bliższej współpracy między wszystkimi lokalnymi podmiotami, dla których edukacja ma wartość i stanowi pole do działania. Na dobry początek tej współpracy instytucje działające na terenie Gminy Szczekociny podzieliły się swoimi dobrymi praktykami, działaniami, które mogą zainspirować innych. Oprócz szkół i przedszkola były to: Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, Urząd Miasta i Gminy Szczekociny, Parafia pw. św. Bartłomieja Apostoła, Ochotnicza Straż Pożarna oraz firma Borkomet.

Trudno jest opowiedzieć o wszystkich zasługujących na uwagę działaniach edukacyjnych, dlatego też szkoły i pozostałe instytucje wybrały po jednej dobrej praktyce. Podczas forum zaprezentowały je na swoich stanowiskach i podzieliły się opowieścią o nich. Duże wrażenie na uczestnikach forum zrobiła wielość i różnorodność innowacyjnych metod, a także poszukiwanie kreatywnych sposobów edukacji. Dobre praktyki pokazane przez szczekocińskie podmioty zajmujące się edukacją uświadomiły, jaki potencjał tkwi w edukacji oraz jak ważną rolę odgrywa ona w szczekocińskiej rzeczywistości. Pozwoliły także lokalnym instytucjom na „zobaczenie” siebie nawzajem, czerpanie od siebie inspiracji, wzajemne uczenie się, wymianę doświadczeń i współmyślenie.

Poniżej prezentujemy konstelację dobrych praktyk szczekocińskiej edukacji.

DOBRA PRAKTYKA: projekty edukacyjne

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Szczekocinach

Nauczyciele Szkoły Podstawowej nr 1 w Szczekocinach starają się uatrakcyjnić swoje działania edukacyjne poprzez angażowanie uczniów w różnego rodzaju projekty edukacyjne. Pozwalają one nie tylko na zdobywanie wiedzy w ciekawy i nieszablonowy sposób, ale również aktywizują uczniów i umożliwiają kształtowanie takich kompetencji jak np. umiejętność pracy w zespole.

W roku szkolnym 2021-2022 w klasach drugiej i trzeciej, podczas lekcji Edukacji Wczesnoszkolnej, realizowany jest projekt edukacyjny o nazwie „Uniwersytet Dzieci w Klasie” pod patronatem Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Misją i celem projektu jest budzenie potencjału twórczego i intelektualnego u dzieci tak, aby rozwijały swoje talenty i wiedzę na miarę swoich możliwości, by rozumiały otaczający je świat i potrafiły w nim żyć.

Do głównych celów projektu należy rozwijanie u dzieci kompetencji wzajemnej współpracy, rozwijanie potrzeby uczenia się przez całe życie, kształtowanie umiejętności krytycznego myślenia oraz rozbudzanie pasji do wiedzy. Projekt ma za zadanie pokazać dzieciom, że każde z nich może się angażować w poznawanie nauki przez doświadczenia. Umożliwia on przeprowadzanie również w szkole interesujących eksperymentów oraz proponuje ciekawy sposób uczenia się.

Na projekt składa się cykl ośmiu lekcji, których przebieg określają gotowe zaproponowane scenariusze, dotyczące wybranej tematyki. Są one dopasowane zarówno do lekcji stacjonarnych, jak i zajęć zdalnych, a realizowane są zgodnie z tematem przewodnim, który jest inny w każdym miesiącu.

Projekt składa się z dwóch etapów. Część pierwsza to cykl lekcji mających na celu integrację grupy klasowej oraz zajęć osławających dzieci ze swoimi emocjami. Podczas tych lekcji uczniowie omawiali takie tematy, jak np. „Jak poznać dobrego przyjaciela?”, „Czy potrzebny nam jest smutek?”

Kolejnym etapem projektu są lekcje tematyczne związane z wiodącym tematem projektu. Uczniowie zastanawiali się na przykład nad takimi pytaniami jak: „Jak

puścić jajko z wysokości, żeby się nie stłukło?”, „Czy samochody przeszkadzają zwierzętom?”, „Czy rośliny żyją?”, „Jak chronić wodę przed zanieczyszczeniem?”

Lekcje projektowe prowadzone są w oparciu o poszukiwania odpowiedzi na postawione pytania oraz z wykorzystaniem doświadczeń. Dzięki temu dzieci stają się małymi odkrywcami i chętnie angażują się we wszystkie aktywności.

Na uwagę zasługuje możliwość współpracy szkoły z uczelniami wyższymi oraz organizacjami edukacyjnymi.

Za udział w projekcie dzieci dostały zaproszenie na spotkanie z wykładownicą wyższej uczelni, które będzie miało miejsce w maju 2022 r. Nauczyciele prowadzący projekt zostali natomiast zaproszeni do udziału w kursie: „Trener Metody Pytań i Doświadczeń” organizowanym w ośrodkach akademickich w Krakowie i we Wrocławiu.

Opracowały: Elżbieta Drej, Anna Malus, Ewa Wójcik

DOBRA PRAKTYKA:

Klub Młodego Czytelnika w stylu Montessori

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Szczekocinach

Klub Młodego Czytelnika w stylu Montessori powstał w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Szczekocinach w 2019 roku z myślą o dzieciach i ich potrzebach. Głównym założeniem tego miejsca jest promowanie czytelnictwa poprzez kreatywne zajęcia edukacyjne, w dużej mierze inspirowane książkami. Klub jest prowadzony w nurcie pedagogiki Marii Montessori.

Kim była Maria Montessori? Była ona wybitną włoską lekarką i pedagogiem, żyjącą w latach 1870-1952. Korzystając ze swojej wiedzy medycznej, stworzyła system edukacji podporządkowany nieskrępowanemu rozwojowi dziecka, w którym wychowawca dostosowuje się do toku tego rozwoju i opiekuje się nim. Pedagog postawiła tezę, że „dziecko urzeczywistnia swe życie nie tylko jako istota biologiczna, ale przede wszystkim jako istota psychiczno-duchowa w danym jej środowisku kultury ludzkiej”. Montessori twierdziła, że tak, jak w sensie biologicznym „nikt nie może rosnąć za dziecko”, tak i w obszarze duchowym „dziecko jest własnym »budowniczym«. Nikt nie może i nie ma prawa odebrać mu tej funkcji” (Miksza M., *Zrozumieć Montessori*).

Wykorzystanie metody pedagogiki Montessori stało się kluczowym elementem w realizacji bibliotecznych projektów skierowanych do dzieci i rodziców. Priorytetem w działalności Klubu są przede wszystkim dobre zajęcia i aktywności, przygotowane w oparciu o fachową literaturę i wiedzę prowadzących oraz prowadzone we współdziałaniu i zaangażowaniu środowiska lokalnego.

Cieszy nas fakt, że oprócz mieszkańców Szczekocin z działań Klubu korzystają także osoby z innych gmin.

Zaproponowaliśmy dzieciom i ich rodzicom przyjazne miejsce do spędzenia wolnego czasu, miejsce, które swoim wyglądem zachęca do przebywania w nim i zdobywania umiejętności obcowania z książką. Miejsce atrakcyjne i inspirujące do różnych działań. To kameralna przestrzeń, która została wyposażona w certyfikowane pomoce edukacyjne, przyjazna dla dziecka i środowiska. Dzieci mogą swobodnie wybierać rodzaj, miejsce i formę aktywności. W większości działań towarzyszą im rodzice i opiekunowie, którzy aktywnie włączają się w zabawy edukacyjne, tworząc z dzieckiem wyjątkową więź. Klub przygotowany jest również dla najmłodszych, kilkumiesięcznych czytelników – proponujemy im czarno-białe książeczki kontrastowe oraz matę, na której mogą odpoczywać. W swojej ofercie mamy szeroką gamę warsztatów prowadzonych przez bibliotekarzy-animatorów oraz zaproszonych gości. Dzięki warsztatom, które są nieodłącznym elementem edukacji czytelniczej, wzrosła liczba młodych czytelników. Zauważalne jest, że dzieci coraz częściej rezygnują z urządzeń elektronicznych na rzecz książek.

Aby poglądowo spojrzeć na działalność Klubu Młodego Czytelnika, warto przytoczyć tytuły niektórych warsztatów: „Magiczny Domek na Drzewie”, „Mała książka – wielki człowiek”, „Dzień Dinozaura”, „O książkach z elementami sensorycznymi – i jak je zrobić”, „Bądź EKO z Biblioteką!”, „Leśna Osada Młodych Czytelników”, „Poszukiwanie ziół i kwiatów”, „Wspólne tworzenie mandali”, „Zabawy kulinarne w błotnej Kuchni”, „Rodzicielstwo z pozytywną dyscypliną”, „Warsztaty robienia kosmetyków naturalnych”, „Warsztaty pszczelarskie”, „Mały inżynier - warsztaty naukowe”.

Działania Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej skupione na zaspokojeniu potrzeby edukacji czytelniczej środowiska, a szczególnie najmłodszych czytelników, stały się naprawdę udanym przedsięwzięciem.

Opracowała: Joanna Bożek

DOBRA PRAKTYKA: edukacja artystyczna

Zespół Szkół w Goleniowach

Przez edukację artystyczną w Zespole Szkół w Goleniowach należy rozumieć różnego rodzaju działania, imprezy kulturalne i okolicznościowe, a także zajęcia rozwijające talenty uczniów, dzięki którym szkoła staje się centrum kultury dla społeczności lokalnej. Aktywność artystyczna i kulturotwórcza obejmuje następujące przestrzenie:

- Współpraca z organizacjami lokalnymi i kultywowanie tradycji;
- Rozwijanie talentów malarskich i aktorskich wśród dzieci i młodzieży poprzez koła zainteresowań;
- Kultywowanie pamięci o goleniowskich mistrzach dłuta i pióra, tj. Wespazjanie Kochowskim i Henryku Morelu;
- Uroczystości o tematyce patriotycznej.

Dzięki współpracy z takimi organizacjami jak Koło Gospodyń Wiejskich, Klub Seniora czy Orkiestra Dęta z Goleniów możliwa jest wielopokoleniowa wymiana doświadczeń oraz kultywowanie tradycji ludowej, która jest dość żywa w Goleniowach. Jedną z form współpracy są warsztaty rękodzieła zorganizowane w szkole przy współudziale środowiska lokalnego.

Ważną formą aktywności młodych ludzi są zajęcia pozwalające im rozwijać swoje talenty i pasje artystyczne. W szkole działają dwa koła: koło plastyczne „Pędzelki” oraz koło teatralne. Ich efektami są: kolekcja obrazów namalowanych na płótnie przez uczniów oraz szkice węglem i ołówkiem. Są to prace wykonane na wysokim poziomie artystycznym. Koło teatralne zaś rozbudza wśród uczniów pasję do sztuki dramatycznej i sceny. Nasi podopieczni uczą się dykcji, ruchu scenicznego, śpiewu, a także przezwyciężają własną treść.

Szczególne miejsce w życiu i kalendarzu szkoły zajmują postaci Wespazjana Kochowskiego oraz Henryka Morela. To artyści, ludzie poezji i sztuki wywodzący się z Goleniów. Poprzez różne uroczystości szkoła podtrzymuje pamięć o nich zarówno w młodym pokoleniu, jak i w społeczności lokalnej. Przedsięwzięcia związane z tymi postaciami to chociażby: „Wieczornica poświęcona Henrykowi Morelowi”, uroczysta promocja książki *Oscylacje* w ramach projektu współrealizowanego z Zespołem Szkół w Szczec-

kocinach, czy uroczystość odsłonięcia tablicy poświęconej Wespazjanowi Kochowskiemu.

Wspomniane postaci są inspiracją do odkrywania na nowo pewnych idei czy trendów, które prezentowały w swej twórczości. Dzięki temu uczniowie mogą odkrywać ich sztukę ciągle na nowo i w różnych aspektach, co rozwija kreatywność młodych ludzi.

Uroczystości patriotyczne w szkole to szerokie pole do zaprezentowania talentów aktorskich i wokalnych naszych uczniów. Każda akademie to wspaniałe widowisko ze znakomitą oprawą muzyczną, strojami oraz uchwyconą atmosferą czasów, o których opowiada.

Dzięki powyższym przedsięwzięciom szkoła w Goleniowach buduje ze społecznością lokalną wyjątkową relację. Opiera się ona na wspólnym przeżywaniu chwil związanych z szeroko pojętą kulturą.

W dobie kompetencji matematycznych i nauk ścisłych znaczenie edukacji artystycznej jest często marginalizowane, a przecież wyposaża ona młodego człowieka w różnego rodzaju umiejętności. Dzięki aktywnościom artystycznym, takim jak taniec, ekspresja malarska, śpiew, lepiej przyswajamy nauki ścisłe. Dzięki występom na scenie budujemy pewność siebie, uczymy się poprawnej wymowy, pokonujemy treść. Dzięki warsztatom artystycznym ze starszym pokoleniem uczymy się kulturalnej dyskusji i wymiany poglądów. Taki rodzaj edukacji pozwala również młodym i starszym odkrywać swoje pasje i zainteresowania.

Opracowała: Ewelina Rolek

DOBRA PRAKTYKA:

otwarta przestrzeń działań

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Szczekocinach prowadzi zajęcia w cyklu tygodniowym oraz organizuje imprezy i widowiska okolicznościowe. Wszystkie – zarówno stałe, jak i efemeryczne przedsięwzięcia – mają obok innych celów, jak choćby rozrywka, ważny wymiar edukacyjny. Dlatego też podczas prezentacji dobrych praktyk na forum, prócz zdjęć obrazujących różne formy działalności, pojawiła się na naszym stoisku tablica z hasztagami: #edukacja – muzyczna, plastyczna, teatralna, historyczna, oraz: #kultura, #spotkania, #warsztaty, #ruch, #rozrywka, #taniec, #wycieczki, #sport, #rozwój_talentów, #zabawa, #łączenie pokoleń, #budowanie_wspólnoty, #konkursy, #prelekcje, #wystawy, #plenery, #patriotyzm i #dialog_kulturowy. To słowa-klucze, które opisują trafnie i krótko Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu i jego życie.

MGOKiS prowadzi bezpłatne zajęcia harmonogramowe skierowane do wszystkich grup wiekowych. Są to głównie zajęcia wokalne, teatralne, taneczne i plastyczne, prowadzone przez naszych instruktorów. Przy naszym domu kultury działają Kabaret „Arabeska” i Stowarzyszenie plastyczne „Akwarela”. Tak szeroka gama aktywności powoduje niejako trudność we wskazaniu jednej konkretnej dobrej praktyki. Niesprawiedliwym mogłoby się bowiem wydawać skupienie na jednej dziedzinie, bez wymienia specyfiki i osiągnięć pozostałych. Najogólniej zatem możemy podkreślić dążenie prowadzących do integracji uczestników zajęć, tworzenie przestrzeni do rozwoju talentów i zainteresowań, kreatywnego, życzliwego i adekwatnego nastawienia. Ważnym aspektem niektórych zajęć jest zachęcanie uczestników do współpracy przy większych działaniach i do sprawczości. Przykładem tego może być ostatni sezon zajęć teatralnych dla dzieci, podczas których mogły wykazać swoje współautorstwo w zadaniu na wszystkich jego etapach – od tworzenia scenariusza po realizację, czyli nagranie przedstawienia.

Jeśli jednak wśród dobrych praktyk trzeba wskazać praktykę czy regułę wiodącą, dla Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu jest to otwartość. Słowo to może wydawać się banalne i ogólnikowe, ale w gruncie rzeczy ma wielką moc i znaczenie, zwłaszcza w dziedzinach edu-

kacji, wychowania oraz promowania i tworzenia kultury. MGOKiS otwarty jest dosłownie – sześć dni w tygodniu od rana do wieczora. MGOKiS otwarty jest w wymiarze symbolicznym – na potrzeby podopiecznych i mieszkańców gminy, na różnorodność i wrażliwość, na dialog kulturowy i nowe formy aktywności. Jest miejscem, w którym spotykają się pokolenia, grupy, światopoglądy – wzajemnie się ucząc i wzbogacając. Z otwartością wiąże się jeszcze jeden ważny aspekt, jakim jest współpraca. Mamy zaszczyt i szczęście współpracować z wieloma instytucjami, placówkami, stowarzyszeniami, zespołami sportowymi, kolektywami i pojedynczymi pasjonatami. Pracownie komputerowa i plastyczna zawsze stoją otworem, pomagając w produkcji i druku materiałów dla wyżej wymienionych.

Szczególnie miła i bliska współpraca łączy dom kultury z działającą w tym samym budynku Świetlicą Środowiskową. Uczęszczające do niej dzieci chętnie biorą udział w naszej tygodniowej ofercie programowej. Zajęcia z różnymi grupami wiekowymi są nie do przecenienia, choćby ze względu na wymiar profilaktyczny i zapewnienie wartościowej i bezpiecznej formy spędzania wolnego czasu. Wspomniana otwartość pozwala na dobry kontakt i pozytywną atmosferę. Chcemy zarówno przekazywać kulturalne dziedzictwo, jak i zachęcać do własnej twórczości. Uczycy uczestników zajęć, ale i uczyć się od nich.

Opracował: Grzegorz Dudała

DOBRA PRAKTYKA: organizacja miejsca dla młodych w Szczekocinach

Urząd Miasta i Gminy Szczekociny

Dzięki współpracy Gminy Szczekociny z Edukacyjną Fundacją im. Romana Czerneckiego na terenie naszej miejscowości odbył się cykl spotkań z młodymi ludźmi – liderami, którzy pragną zmienić swoje otoczenie oraz nauczyć się nowych kompetencji. Szkolenia te nosiły nazwę „Akademia Liderów”, a ich celem było przygotowanie młodych ludzi do efektywnego planowania działań oraz projektów lokalnych, doskonalenie umiejętności interpersonalnych, komunikowania się, współpracy w zespole, tworzenia zespołów zadaniowych jako płaszczyzny skutecznej współpracy, lepszej organizacji pracy i zwiększenie jej jakości. Spotkania odbywały się stacjonarnie oraz na platformie ZOOM. Ich efektem był konkurs pn. „Szczekociny. Miejsce aktywności młodzieży”, który od podstaw został przygotowany przez młodych ludzi dla grup nieformalnych działających na terenie Gminy Szczekociny. Do konkursu zostały zgłoszone różne projekty – najlepsze zostały nagrodzone i rozpoczęto ich realizację. W ramach działań w zwycięskich projektach w Szczekocinach odbyły się m.in.: warsztaty wokalne, warsztaty florystyczne oraz cykl spotkań z fantastyką. Dzięki wspomnianej już współpracy Fundacji EFC z Gminą Szczekociny powstało również Miejsce dla Młodych, które znajduje się w budynku gminnym przy

ul. Spacerowej 12 w Szczekocinach. W specjalnie przygotowanym pomieszczeniu młodzi ludzie mogą spotkać się, porozmawiać, podzielić się swoją pasją oraz rozwijać swoje umiejętności w ramach licznych szkoleń i spotkań z ekspertami. Wspomniane Miejsce jest również otwarte dla innych grupy społecznych i pełni w ten sposób rolę Centrum Dialogu Społecznego. Dzięki takiej otwartości odbywają się tam np. spotkania dla seniorów lub organizacji pozarządowych.

Opracowała: Barbara Winiarska

DOBRA PRAKTYKA:

kształtowanie umiejętności reagowania w sytuacjach kryzysowych

Ochotnicza Straż Pożarna w Szczekocinach

Ochotnicza Straż Pożarna w Szczekocinach działa nieprzerwanie już od ponad 120 lat. Obecnie jesteśmy jedną z najlepiej wyposażonych oraz najprężniej działających jednostek w powiecie, a zarówno Państwowa Straż Pożarna, jak i inne służby ratownicze wiedzą, że mogą na nas polegać. Przyczynami takiej reputacji są niewątpliwie dyspozycyjność oraz wyszkolenie naszych druhów. Ten drugi element stanowi dobrą praktykę, którą chcemy się podzielić.

W naszej jednostce edukacja ma najwyższy priorytet. To właśnie dzięki niej możemy dbać o bezpieczeństwo mieszkańców naszej okolicy, ale i samych strażaków. Nawet najlepszy i najbardziej nowoczesny sprzęt nie przyniesie pożytku bez ludzi, którzy będą potrafili go wykorzystać. Dlatego właśnie oprócz szkoleń podstawowych, stale uczestniczymy w specjalistycznych kursach czy też prowadzimy wewnętrzne ćwiczenia.

Umiejętności nabyte podczas działań wpływają również na nasze życie codzienne. Należąc do jednostki, oczywiście rozwijamy swoją wiedzę na tematy dotyczące pierwszej pomocy, działań ratowniczych, technologii pożarnictwa. Jednakże poza wiedzą specjalistyczną kształcimy wiele umiejętności miękkich, które mogą znacznie zmienić nasze życie. Niektóre problemy, z którymi mierzymy się każdego dnia, wydają się błahy w porównaniu do działań ratunkowych. Sytuacje powszechnie uznawane za stresowe, np. matura, egzamin na studiach, rozmowa o pracę, goniące terminy, są niczym wobec sytuacji,

z którą musimy sobie poradzić w chwili dojazdu na miejsce zdarzenia. Wykonując zadania jako strażacy, stajemy się bardziej odporni, opanowani, spokojniejsi. Nie panikujemy, a szukamy rozwiązań i podejmujemy odpowiednie działanie. Umiejętności i zachowania niezbędne podczas służby sprawiają, że możemy się rozwijać w innych przestrzeniach. Straż pozwala zwiększyć nasze limity: strachu, zmęczenia, stresu. To dzięki doświadczeniom i ekspozycji na ciężkie sytuacje jesteśmy w stanie przesunąć granice naszych możliwości – również w życiu codziennym.

Wiemy, jak bardzo potrzebny jest ciągły rozwój. Świat nieustannie się zmienia, przez co my też musimy stale uaktualniać naszą wiedzę. Dzięki takiej praktyce kształcimy w sobie nastawienie na rozwój, które jest obecne również w innych aspektach naszego życia.

Straż pełni szczególnie ważną rolę w życiu młodych osób. Dotyczy to nie tylko socjalizacji, rozwijania zainteresowań czy też spędzania wolnego czasu. Zaangażowanie i aktywna działalność w straży pomaga wejść w dorosłe życie z odpowiednim bagażem doświadczeń oraz umiejętności, które pozwalają na osiągnięcie dalszych życiowych celów.

Opracował: Grzegorz Sroka

DOBRA PRAKTYKA: Innowacje pedagogiczne

Przedszkole w Szczekocinach

Podczas forum *Szczekociny. Poruszona edukacja* Przedszkole w Szczekocinach przedstawiło swoje innowacje pedagogiczne, które nauczyciele realizują w pracy z dziećmi.

Pierwsza z nich związana jest z wykorzystaniem sensoryki oraz sensoplastyki w edukacji. Stymulacja sensoryczna to bodźcowanie układów zmysłowych, co jest niezbędne w prawidłowym rozwoju dziecka. Aktywności i zabawy sensoryczne pozwalają na dostarczenie dzieciom takiej stymulacji. Przykładem tego rodzaju zabawy zaprezentowanej na forum jest naturalna ścieżka sensoryczna, wykonana z darów lasu, która jednocześnie nawiązuje do pory roku, np. jesieni. Przykładem zastosowania sensoplastyki jest metoda malowania farbami na streczu – zabawa, która świetnie pobudza zmysły. Daje ona dzieciom także okazję do plastycznego „wyżycia się”, przeżywania sztuki w różnych jej aspektach oraz do wykonywania ćwiczeń manualnych.

Kolejną przedszkolną innowacją jest „kodowanie na dywanie”, czyli aktywności okołoprogramistyczne, wprowadzające dziecko w świat kodowania w sposób najbardziej dla niego korzystny – poprzez ruch i zabawę. Nauka kodowania to nie tylko przygotowanie do późniejszej nauki programowania, ale przede wszystkim rozwój uniwersalnych kompetencji potrzebnych każdemu dziecku, niezależnie od tego, czy w przyszłości będzie interesować się programowaniem czy nie. Ucząc kodowania, kształtujemy miękkie kompetencje, takie jak logiczne, algorytmiczne myślenie, zadaniowe podejście do stawianych problemów czy umiejętność pracy w zespole.

W rozwoju różnorodnych umiejętności przedszkolaków dużą rolę odgrywa robot edukacyjny o nazwie „PHOTON”. Uczy on logicznego myślenia podczas programowania, szybkiego podejmowania decyzji, rozwijania pamięci. Robot pomaga dzieciom rozwijać kreatywność. Dzięki jego możliwościom możemy poruszać się w wielu obszarach tematycznych związanych np.: z bezpieczeństwem, porami roku, kolorami, zawodami, poznawaniem cyfr i liter, a także rozpoznawaniem emocji. Wszystkie interakcje z robotem uzyskujemy dzięki programowaniu na tablecie, który nim

steruje. Cieszymy się, że nasze zajęcia z dziećmi możemy uatrakcyjnić, wprowadzając nowe technologie, które są nieodzownym elementem współczesnego świata.

Nauczyciele Przedszkola w Szczekocinach stosują również zadania i aktywności realizowane zgodnie z pedagogiką Marii Montessori, która nie opiera się na nauczaniu, ale podążaniu za dzieckiem, wspomaganiu jego wysiłków wychowawczych i edukacyjnych, wspieraniu go, motywowaniu do samodzielnego działania. Dziecko pracujące zgodnie z pedagogiką Montessori jest samodzielne i wierzy we własne siły.

Warto wspomnieć, że w swoich innowacyjnych działaniach nauczyciele stosują bogaty wachlarz pomocy dydaktycznych, takich jak: drewniane układanki, slimey, ciastolina, a także samodzielnie robione pomoce z wykorzystaniem drewna, filcu, gwoździ.

Opracowały: Edyta Bała, Ewa Cichoń, Aneta Mrozek, Ewa Tarnawska

DOBRA PRAKTYKA:

zajęcia robotyki i programowania

Zespół Szkół Społecznych im. Jana Pawła II w Rokitnie

Zajęcia robotyki i programowania prowadzone są w Zespole Szkół Społecznych w Rokitnie od ponad trzech lat. Odbywają się one w ramach zajęć pozalekcyjnych i świetlicowych. Metody i formy realizacji tych zajęć w szkole są różnorodne i dostosowane do wieku ich uczestników.

Kodowania można i warto uczyć już dzieci w wieku przedszkolnym, dlatego naukę programowania wprowadzamy od najmłodszych lat. Przedszkolaki oraz uczniowie klas 1-3 szkoły podstawowej zaczynają przygodę z robotami od małych ozobotów, które zabierają uczestników zajęć w kreatywny świat rozwiązywania problemów. Za pomocą kolorowych kodów, które dzieci rysują na kartce papieru lub układają z puzzli, programują one trasę ozobota, wykonując zadania z edukacji polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej czy społecznej. Uczą się tym samym logicznego myślenia, komunikacji, rozwiązywania problemów, współpracy, kreatywności, czyli zdobywają niezbędne kompetencje przyszłości.

Uczniowie klas 4-6 szkoły podstawowej podczas zajęć robotyki pracują na zestawach klocków LEGO WE DO 2.0 oraz LEGO MINDSTORMS. Budują z nich i programują roboty, dzięki czemu widzą namacalne efekty swoich działań. Takie aktywności pobudzają ciekawość dzieci do otaczającego je świata.

Przykładowe zadanie i jego realizację mogli obejrzeć goście odwiedzający stoisko Zespołu Szkół Społecznych im. Jana Pawła II podczas forum *Szczekociny. Poruszona edukacja*. Uczniowie klasy czwartej wraz z instruktorką zaprezentowali budowę lądownika. Zadanie rozpoczęli od zapoznania się z zastosowaniem urządzenia. Dowiedzieli się, że po odłączeniu lądownika od macierzystego statku może on wylądować na księżycu lub planecie, aby zebrać i dostarczyć jak najwięcej informacji o sąsiadujących ciałach niebieskich. Następnie przystąpili do budowy i programowania urządzenia, by na końcu testować wspólnie z gośćmi stoiska wykonany model. Ten ostatni etap jest dla młodych konstruktorów bardzo ekscytujący, ponieważ mogą podziwiać efekty swojej pracy, analizować błędy oraz udoskonalać urządzenie według własnej wyobraźni.

Zaciekawienie gości odwiedzających nasze stoisko robotami oraz tematyką programowania utwierdziło nas w przekonaniu, że takie zajęcia to prawdziwa przygoda, podczas której dzieci, próbując własnych możliwości, rozbudzają swoją pasję do poznawania nowych technologii. I chociaż zajęcia dedykowane są dzieciom, to również u niektórych dorosłych widzieliśmy błysk w oku podczas spotkania z robotami. Może też się z nimi zaprzyjaźnicie?

Opracowała: Agnieszka Pasierbińska-Bijak

DOBRA PRAKTYKA:

projekty edukacyjno-artystyczne i nowatorskie metody aktywizujące

Spółeczna Szkoła Podstawowa im. 8 Pułku Ułanów ks. Józefa Poniatowskiego w Szczekocinach

Wśród wielu działań edukacyjnych podejmowanych przez nauczycieli w Społecznej Szkole Podstawowej w Szczekocinach na uwagę zasługują projekty i programy angażujące uczniów oraz nowatorskie metody aktywizujące.

Jedną z takich metod nosi nazwę „Out of the box” (z angielskiego – kreatywny, niestandardowy sposób myślenia) i jest wykorzystywana na zajęciach matematyki. Polega ona na rozwiązywaniu zagadek i zadań matematycznych zamkniętych w coraz to mniejszych pudełkach. Dużą atrakcją dla uczniów jest to, że każde pudełko jest zamknięte innym rodzajem klódki. Uczniowie muszą rozwiązać łamigłówki, aby zdobyć kod do klódki. Muszą tu wykazać się niesza-blonowym myśleniem i kreatywnością, gdyż nie mają podanych wprost wszystkich informacji. Muszą sami domyślić się co do czego pasuje i połączyć elementy łamigłówek w całość. Część wskazówek do rozwiązania zadań jest ukryta w klasie, a część – zakodowana, np. szyfrem harcerskim czy szyfrem Cezara lub kodem QR. Niektóre informacje uczniowie muszą znaleźć w Internecie, dzięki czemu mogą uświadomić sobie, że telefon służy nie tylko do grania i robienia sobie selfie. Zmaganie się z łamigłówkami wymaga od nich nie tylko wiedzy i logicznego myślenia, lecz także współpracy w grupie. Metodę tę można zastosować na jednej lekcji, np. powtórzeniowej, pamiętając jednak o wybrze mniejszej ilości zadań. Można ją również wykorzystać podczas dłuższych warsztatów dla uczniów, zorganizowanych np. z okazji Tygodnia Kodowania czy Światowego Dnia Matematyki. Metoda „Out of the box” świetnie sprawdza się w edukacji matematycznej i z pewnością znalazłaby swoje zastosowanie również na innych przedmiotach.

Drugą dobrą praktyką realizowaną przez Społeczną Szkołę Podstawową jest udział uczniów w projektach edukacyjnych. W roku szkolnym 2021-2022 SSP w Szczekocinach, jako jedna z dziesięciu szkół w całej Polsce, zakwalifikowała się do pilotażowej edycji programu „Formy podstawowe”. Program realizowany jest przez Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie i Fundację EFC w ramach festiwalu WARSZAWA W BUDOWIE 13. Program oparty jest na działaniach skupionych wokół dziesięciu dzieł przygotowanych przez czołowych artystów sztuki współczesnej.

Grupa uczniów z klas siódmej i ósmej pod opieką nauczyciela prowadzącego oraz przy współpracy z edukatorką wyznaczoną z ramienia muzeum planuje i realizuje różnorakie działania w oparciu o prace oraz instrukcje wykonane przez artystów, a także własne pomysły. Podczas kilkugodzinnych spotkań uczniowie opracowują działania twórcze o różnym charakterze. Program ten otworzył przed młodzieżą szerokie spektrum możliwości, inspirując ją do działań nie tylko plastycznych, ale również opartych na słowie, choreografii i muzyce. Uczniowie mogą działać w różnych przestrzeniach własnych zainteresowań, poruszać wiele problemów współczesnego świata, a także zdobywać wiedzę w zakresie różnych przedmiotów. Praca nad projektem, poznawanie i odkrywanie nowych przestrzeni przez kontakt ze sztuką pozwala przełamywać własne bariery oraz szukać nowych rozwiązań w twórczy sposób.

Opracowały: Agnieszka Gąsior, Urszula Leks

DOBRA PRAKTYKA:

nauczanie ekspedycyjne

Zespół Szkół w Szczekocinach

Nauczanie ekspedycyjne stało się ważnym elementem działań edukacyjnych Zespołu Szkół w Szczekocinach wraz z rozpoczęciem współpracy szkoły z Edukacyjną Fundacją im. Romana Czerneckiego w 2018 roku. Warto wspomnieć, że już wcześniej nauczyciele podejmowali podobne działania w postaci wakacyjnych wypraw „Śladami Dawida Bidermana po chasydzkich drogach” i „Po Podziu w poszukiwaniu Innego”, a także corocznych „majówek-objazdówek” organizowanych w ramach zajęć języka polskiego. Podczas tych wyjazdów uczniowie stawali się zarówno badaczami własnych miejsc zamieszkania, jak i przewodnikami dla swoich kolegów i koleżanek. Wraz z realizacją programu Szkoła Partnerska EFC ekspedycje na dobre zagościły w szkole i cieszą się dużym zainteresowaniem młodzieży.

Metoda ekspedycyjna polega na uczeniu się dzięki poszukiwaniu odpowiedzi na konkretne problemy badawcze i pytania postawione przez uczniów wspieranych przez nauczycieli w ramach zajęć konkretnego przedmiotu lub zajęć pozalekcyjnych. Poszukiwania te mają miejsce podczas „ekspedycji” poza murami szkoły i kontynuowane są podczas opracowywania i interpretacji zebranych informacji. Ekspedycja może dotyczyć jednej dziedziny wiedzy lub mieć charakter interdyscyplinarny.

Nauczanie i uczenie się ekspedycyjne pozwala wyprowadzić edukację z sali lekcyjnej i szkoły. Zakłada ono aktywne uczestnictwo, wymaga dialogu i otwartości na inne punkty widzenia, zaangażowania i kreatywności. W takim nauczaniu nauczyciel przestaje być wszechwiedzącym autorytetem, a staje się zaangażowanym przewodnikiem, który wspiera uczniów i towarzyszy im podczas działań edukacyjnych, razem z nimi szuka i nabywa nowych doświadczeń, umiejętności, informacji.

Ekspedycja, jedno- czy kilkudniowa, nie jest zwykłą wycieczką. Uczniowie się do niej przygotowują. Wspólnie z nauczycielem opracowują problemy i pytania badawcze, poszukując materiałów na ich temat, planują wyjazd, zajmują się jego organizacją. Podczas wyjazdu stają się badaczami – prowadzą obserwacje, dyskutują, poszukują rozwiązań, odpowiedzi, a także inspiracji i pomysłów do działania w swojej okolicy. Uczniowie pracują w grupach,

zatem uczą się współdziałania oraz sprawnej komunikacji. Mają czas na refleksję i podsumowanie własnych działań. Uczestnicy ekspedycji biorą edukację we własne ręce, stają się odpowiedzialni za efekty podejmowanych decyzji, za własne uczenie się. Wyprawa umożliwia wszystkim bycie ze sobą przez dłuższy czas, co wymaga planowania i dzielenia się obowiązkami, organizacji zadań, ale również uczy samodyscypliny, cierpliwości oraz pomaga w poznawaniu siebie i pokonywaniu swoich ograniczeń. Lista kompetencji nabywanych podczas ekspedycyjnego eksplorowania jest zatem długa. Zwieńczeniem wyjazdu jest jego podsumowanie, ewaluacja i ustalenie rekomendacji na przyszłość.

Uczniowie Zespołu Szkół w Szczekocinach wzięli do tej pory udział w pięciu wyjazdach ekspedycyjnych: jednodniowej ekspedycji do Krakowa w ramach nauczania biologii, dwóch kilkudniowych ekspedycjach Klubu Europejskiego – jednej do Przemysła, Łańcuta i Leżajska, związanej z działaniami Klubu wokół obchodów stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości, a drugiej zatytułowanej „Przeszłość i terażniejszość Warszawy” – oraz dwóch ekspedycjach Klubu Otwartej Myśli i Słowa – w wyprawie do Gdańska zatytułowanej „Protest i bunt drogą do wolności”, a także w wyjeździe „Jak tworzyć małe centrum świata?” do Teremisek, Sejny, Krasnogrudy i Węgajt.

Taka forma uczenia się zasługuje na rekomendację – jest bardzo atrakcyjna dla młodzieży i przynosi wymierne efekty.

Opracowała: Anna Wieczorek

DOBRA PRAKTYKA:

kształcenie uczniów w zawodzie „operator obrabiarek skrawających”

Spółka Borkomet

Spółka Borkomet z siedzibą w Szczekocinach to rodzinna firma, której przedmiotem działalności jest produkcja i usługi obróbki metali na sterowanych numerycznie obrabiarkach skrawających. Od wielu lat oferuje ona miejsca praktyk uczniom szkół ponadpodstawowych i zapewnia im efektywne kształcenie w zawodzie „operator obrabiarek skrawających”.

To, co wyróżnia spółkę Borkomet, to nowoczesne podejście do procesu nauki zawodu, w którym uczeń jest podmiotem, a Instruktorzy Praktycznej Nauki Zawodu inteligentnymi narzędziami nastawionymi na maksymalne przekazanie posiadanej wiedzy z zakresu pracy na maszynach obróbczych – uczniom i pracownikom młodocianym jednocześnie.

Celem tego procesu jest wykształcenie młodego pracownika, który nie tylko bezstresowo zda zawodowy egzamin kwalifikacyjny, ale po 3 latach nauki zawodu będzie w stanie stanąć przy obrabiarce i samodzielnie na niej pracować. Realizacja tego celu stała się możliwa dzięki zmianie spojrzenia na naukę zawodu – ze spojrzenia pod kątem korzyści z zatrudnienia uczniów dla pracodawcy na spojrzenie pod kątem korzyści i potrzeb ucznia.

Stare podejście zakładało zatrudnienie jednego Instruktora Praktycznej Nauki Zawodu (IPNZ), który musiał szkolić jednocześnie kilku uczniów z różnych klas. Dzięki temu, że wybrani pracownicy Borkometu zdobyli kwalifikacje pedagogiczne, obecnie firma zatrudnia siedmiu IPNZ, co pozwala na przydzielanie jednego ucznia do jednego instruktora. Zarząd spółki zdecydował również o powierzeniu obowiązków „opiekuna praktyk zawodowych” jednemu z doświadczonych pracowników, co zaowocowało opracowaniem szczegółowego programu szkolenia uczniów oraz bardzo drobiazgowym nadzorem nad szkoleniem i jego efektami.

Uczniowie starający się o przyjęcie na naukę zawodu do Borkometu przechodzą testy kwalifikacyjne: test zainteresowań i test predyspozycji zawodowych. Kandydaci, którzy zgłaszają się do nas na skutek presji czy ambicji rodziców, a nie z uwagi na własne zainteresowania, po rozmowie z nimi i ich rodzicami, proszeni są o dopasowanie przyszłego zawodu do oczekiwań i predyspozycji ucznia.

Zanim uczniowie staną u boku IPNZ przy obrabiarkach, przechodzą organizowany przez i na koszt Borkometu 4-mie-

sięczny kurs (w okresie wrzesień-grudzień), zdobywając podstawową wiedzę z mechaniki oraz maszynowego rysunku technicznego, co jest niezbędne podczas praktycznej nauki zawodu. Oprócz nauki zawodu uczniowie, od 2 klasy począwszy, rozwiązują w trakcie zajęć w Borkomecie testy i zadania, korzystając z opublikowanych w Internecie pytań teoretycznych i zadań z egzaminów praktycznych z ubiegłych lat. Pozwala to instruktorom na bieżąco określać i uzupełniać braki uczniów. Pracodawca natomiast ma możliwość wnikliwego nadzorowania efektów nauczania przez IPNZ.

Takie podejście zwiększa skuteczność nauki zawodu i gwarantuje zdanie egzaminów kwalifikacyjnych. Umożliwia również integrację „starych” i „nowych” pracowników oraz zwiększa prawdopodobieństwo pozostania/zatrudnienia nowo wykwalifikowanych pracowników na lokalnym rynku pracy. To ważne – szczególnie na obszarze wiejskim.

Mimo dość dużych kosztów zatrudnienia i kształcenia pracownika młodocianego, takie podejście firmy do edukacji przynosi korzyści. Wymierną korzyścią jest zatrudnienie po okresie nauczania wykwalifikowanego pracownika, który poznał zakład pracy, obrabiarki, ludzi i może od razu po zakończeniu edukacji kontynuować pracę. Pracodawca i starsi pracownicy również zdążyli go dobrze poznać, co zwiększa prawdopodobieństwo obustronnej satysfakcji z wykonywanej pracy. Niewymierne są korzyści społeczne – świadomość uczestnictwa spółki Borkomet w działaniach na rzecz społecznej odpowiedzialności biznesu. Odpowiedzialności za liczną, zatrudnioną grupę pracowników i ich rodziny. Odpowiedzialności za szeroko rozumiane środowisko, w którym firma funkcjonuje.

Opracował: Piotr Borkowski

DOBRA PRAKTYKA: Oaza Dzieci Bożych

Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła

Kościół spełnia bardzo ważną funkcję edukacyjną. Stara się przybliżyć człowieka do prawdy, ponieważ Bóg jest Prawdą i wszelka mądrość jest Jego darem. Do Jezusa mówiono: „Nauczycielu dobry”. Tłumy Go słuchały, gdyż nie mówił jak uczeni w Prawie, ale jego nauka była z mocą. Żadna książka nie została przetłumaczona na tyle języków co Biblia i żadna nie miała tyle wznowień co Biblia. Jest to Księga nad księgami. Nie dziwi fakt, że pierwsze szkoły i uniwersytety były tworzone i prowadzone przez Kościół.

Nauczanie i wychowanie w Kościele nie ogranicza się do katechizacji. Każda Msza Święta zawiera w sobie pierwiastek edukacyjny, a uczniami są wszystkie pokolenia: dzieci, młodzież, dorośli i starsi. Grono nauczycielskie nie ogranicza się do kapłanów, osób zakonnych i katechetów. Każdy chrześcijanin, na mocy chrztu, ma udział w misji nauczycielskiej Chrystusa. Można ją realizować zawsze i wszędzie.

Jedną z form edukacji prowadzonych przez Kościół, którą można uznać za dobrą praktykę, jest „Oaza”, albo inaczej mówiąc – Ruch „Światło-Życie”. Początek dał mu kandydat na ołtarze, ks. Franciszek Blachnicki (1921-1987). W wakacje dzieci, młodzież i całe rodziny wyjeżdżają do atrakcyjnych krajobrazowo miejscowości, by przeżyć tam dwutygodniowe rekolekcje połączone z zajęciami turystycznymi, kulturowymi i relaksacyjnymi.

W dniach 6-22 sierpnia 2021 roku uczestniczyliśmy w Oazie Dzieci Bożych w Podolu – Górowej, koło Nowego Sącza. Nasza grupa składała się z 32 dzieci, 5 animatorów, kapłana, siostry zakonnej i kucharki. Z parafii Szczekociny było siedmioro dzieci i dwoje z innych miejscowości, związanych więzami rodzinnymi z naszą parafią. Każdego dnia byliśmy na Mszy Świętej w zabytkowym, drewnianym kościele, codziennie rozważaliśmy w grupach Słowo Boże i modliliśmy się. Dużo śpiewaliśmy z pomocą wspaniałych animatorów muzycznych. Mieliśmy wiele spotkań poszerzających naszą wiedzę i wychowujących nas do szlachetnego życia. Czas wakacyjny i piękno przyrody sprzyjało spacerom i turystycznym wyprawom. Poszliśmy na rajd do Rezerwatu Przyrody w Bukowcu, a później udaliśmy się do słynnego ośrodka Dominikanów w Jamnej. Innego dnia dotarliśmy

do Przydonicy, gdzie mieliśmy spotkania w grupach oraz podziwialiśmy panoramę otaczających Beskidów, Pogórza Rożnowskiego i Zalewu Rożnowskiego. Na dniu wspólnoty w Łukowicy dzielił się doświadczeniami z uczestnikami czterech innych oaz. Nie mogło się obyć bez rejsu po Jeziorze Rożnowskim, kąpeli w jego wodach i zabaw na plaży. Dzieci bardzo chętnie korzystały z nowoczesnej sali gimnastycznej, w której grały w piłkę i bawiły się podczas pogodnych wieczorów. O bardzo smaczne posiłki zadbała s. Damiana i pani Anna. Zwieńczeniem rekolekcji był uroczysty „dzień wspólnoty”, przypominający wigilię Bożonarodzeniową. Świadomi, że nazajutrz się rozstaniemy, dawaliśmy sobie wzajemnie świadectwa przeżyć duchowych i z serdecznością żegnaliśmy się.

Formacja oazowa łączy miłość do Boga, szacunek do człowieka, wzajemną pomoc, zachwyt nad naturą, umiłowanie piękna, tężyźny fizycznej, pracowitości, radość, optymizm i kreatywność. Jest to zachęta do pięknego życia według zamysłu Boga, który jest Miłością i Mądrością.

Obecnie, w ramach systematycznej pracy formacyjnej, na codwutygodniowych spotkaniach oazowych w Domu Parafialnym jest około 20 dzieci. Uczymy się piosenek, rozważamy Słowo Boże, bierzemy udział w zabawach i integrujemy się przy skromnych poczęstunkach.

Opracował: ks. Jan Jagielka

REKAPITULACJA

Forum *Szczekociny. Poruszona edukacja* było ważnym wydarzeniem w życiu miasta. O szczekocińskiej edukacji rozmawiali przedstawiciele władz miasta z burmistrzem Jackiem Lipą i przewodniczącą Rady Miejskiej Jolantą Wójcik na czele, dyrektorzy szkół, nauczyciele, uczniowie, ich rodzice, a także reprezentanci instytucji, stowarzyszeń, przedsiębiorstw oraz mieszkańcy naszego miasta i okolicznych miejscowości. Jak znaczącym zagadnieniem jest edukacja świadczy fakt, że liczne grono starszych i młodszych osób, przedstawiciele różnych środowisk i grup społecznych przybyło w sobotę 9 października 2021 roku do Zespołu Szkół w Szczekocinach, mimo wciąż trudnej sytuacji związanej z pandemią koronawirusa. Dzięki temu spotkaniu możliwe było spojrzenie na szczekocińską edukację z różnych punktów widzenia i zaprezentowanie zróżnicowanych opinii i postulatów związanych z tą tematyką.

Szczegółowa relacja z przebiegu forum została przedstawiona w artykule pt. *Szczekociny. Poruszona edukacja* autorstwa Anny Wtorek, który ukazał się w listopadowym numerze „Echa Szczekocin” w 2021 roku. Niniejsze opracowanie stanowi podsumowanie rozmów prowadzonych w ramach Otwartej Przestrzeni Rozmowy o Edukacji,

a także opisuje dobre praktyki szkół i innych instytucji zajmujących się lokalną edukacją, które zostały zaprezentowane na ich stanowiskach w dniu wydarzenia.

Dyskusja o szczekocińskiej edukacji toczyła się wokół trzech tematów wybranych na drodze głosowania przez uczestników forum: 1. Zaangażowanie i aktywność młodych osób, 2. Standardy szczekocińskiej edukacji, 3. Współpraca szkoły z otoczeniem (instytucjami, stowarzyszeniami, środowiskiem lokalnym itp.). Na podstawie analizy podsumowania rozmów można zauważyć, na jakie problemy ich uczestnicy najbardziej zwracali uwagę. W kontekście małej aktywności i zaangażowania młodych osób podkreślono czynniki, które mają na to wpływ: brak aktywności rodziców, bierność środowiska lokalnego, brak wsparcia ze strony starszych, w tym nauczycieli. Istnieje potrzeba i konieczność angażowania młodzieży już od dzieciństwa poprzez zachęcanie jej do udziału w różnego rodzaju aktywnościach, co pomoże młodym ludziom odkryć swoje pasje i zainteresowania. W rozwijaniu pasji i kształtowaniu aktywnej postawy uczniów dużą rolę odgrywa szkoła i nauczyciele, którzy wspierają uczniowskie poszukiwania, a także zapraszają do cieka-

wych przedsięwzięć. Rozmówcy podkreślili konieczność zmian sposobów nauczania, które powinny bazować na doświadczeniu, samodzielnym zdobywaniu wiedzy, eksplorowaniu, a także wykorzystywać metody umożliwiające takie uczenie się (np. metoda projektu). Sprzyjające zaangażowaniu dzieci i młodzieży są różnorodne koła zainteresowań, a także inne inicjatywy zachęcające uczniów do brania odpowiedzialności i kształtujące postawy społeczne, takie jak szkolny budżet partycypacyjny czy działalność w samorządzie uczniowskim oraz Młodzieżowej Radzie Miejskiej. Omawiając temat aktywności i zaangażowania młodych, rozmówcy zaakcentowali konieczność współpracy i wzajemnego zaufania między pokoleniami. Dzieci i młodzież chcą być wysłuchani, docenieni, chcą czuć akceptację i wsparcie swoich rodziców, nauczycieli i innych dorosłych. Taka postawa zapewnia dobre relacje, które uznano za fundament dobrej edukacji.

Wśród standardów szczekocińskiej „szkoły marzeń”, które wybrzmiały w dyskusji, można wyróżnić:

- troskę o szeroko rozumiany dobrostan wszystkich podmiotów edukacji,
- bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne,
- przyjazną przestrzeń fizyczną,
- pełnych pasji nauczycieli,
- uczniów gotowych wziąć odpowiedzialność za własną edukację,
- nowoczesne i efektywne prowadzenie zajęć z myślą o wszechstronnym rozwoju uczniów,
- możliwość indywidualnych poszukiwań i doświadczania w uczeniu się,
- szeroką gamę kół zainteresowań obejmującą również działania artystyczne,
- dbałość o kształtowanie kompetencji miękkich,
- aktywną obecność rodziców w szkole,
- wykorzystanie zasobów lokalności w nauczaniu (historycznych, kulturowych, przyrodniczych itp.).

Nie wolno zapomnieć o jeszcze jednym aspekcie, na który zwrócili uwagę rozmówcy – o ciągłości szczekocińskiej edukacji, możliwości uczenia się od najmłodszych lat i kontynuowania go przez całe życie.

Zaprezentowane podczas forum dobre praktyki przekonują o wielkim potencjale edukacji. Pozwalają zobaczyć

szkoły, ale także inne podmioty zajmujące się edukacją na terenie naszej gminy, oraz odkryć, jak szeroki wachlarz działań znajduje się w ich ofercie edukacyjnej.

Przy wsparciu samorządu lokalnego oraz dzięki współpracy i współdziałaniu szkół, kościoła, biblioteki, ośrodka kultury, klubów sportowych, stowarzyszeń, straży pożarnej, lokalnych przedsiębiorców i indywidualnych osób, oddolne tworzenie szeroko pojętej szczekocińskiej „szkoły marzeń” wydaje się możliwe. Warto pamiętać, że forum *Szczekociny. Poruszona edukacja* to nie koniec, ale początek. Początek wspólnych działań zmierzających do budowania jak najlepszej szczekocińskiej edukacji.

Uczestnicy forum Szczekociny. Poruszona edukacja

Dobre praktyki szczekocińskiej edukacji

Zespół Fundacji EFC

Kodowanie na dywanie w Przedszkolu w Szczekocinach

Dobre praktyki Społecznej Szkoły Podstawowej w Szczekocinach

Otwarta Przestrzeń Rozmowy o Edukacji

Warsztaty ekologiczne prowadzone przez Klaster Innowacji Społecznych

Ognisko i pieczonki w Kregach

FORUM

FORUM

PATRONAT HONOROWY:

Jacek Lipa,
burmistrz Miasta i Gminy Szczekocin

ORGANIZATORZY:

Zespół Szkół
w Szczekocinach

Fundacja
EFC

PARTNERZY:

Gmina Szczekocin
Fundacja Stocznia
Klaster Innowacji Społecznych
Zespół Szkół w Goleniowach
Zespół Szkół Społecznych im. Jana Pawła II w Rokitnie
Społeczna Szkoła Podstawowa im. 8 Pułku Ułanów
Księcia Józefa Poniatowskiego w Szczekocinach
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki
w Szczekocinach
Przedszkole w Szczekocinach
Rzymskokatolicka Parafia pw. św. Bartłomieja Ap.
w Szczekocinach
Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Szczekocinach
Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Szczekocinach
Ochotnicza Straż Pożarna w Szczekocinach
Firma Borkomet w Szczekocinach

PARTNER MEDIALNY:

„Echo Szczekocin”

REDAKTORZY OPRACOWANIA:

Mirosław Skrzypczyk, Anna Wiczorek

AUTORZY ZDJĘĆ:

Anna Wtorek, Fundacja EFC

PROJEKT I SKŁAD:

Klaudia Olczyk

DRUK:

Drukarnia Kontur

Numer ISBN: 978-83-65334-67-1

Szczekocin, luty 2022